

Владислав Јовановић, бивши министар спољних послова

ВОЈНА НЕУТРАЛНОСТ ЈЕ НАША ТРАДИЦИЈА И НАША ПОТРЕБА

Војна неутралност је наша историјска константа и капитал кога не бисмо смели да се лишавамо. Она нам омогућава да још интензивније користимо постојеће и важеће аргументе из домена међународног права у контексту одупирања притисцима за признање независности наше јужне покрајине Косово и Метохија. Рекао бих да је војна неутралност наша традиција и наша потреба.

Разговарао

Александар СКАКИЋ

Фото: Мина Петровић

Када је реч о војној неутралности наше земље, за мене је кључан историјски контекст на којем се добрим делом изградио идентитет наше државности након ослобађања од ропства под Османлијама. Наиме, Србија никада у миру није била члан ниједног војног савеза, само смо у рату знали привремено да склапамо савезништва. Као пример одређене историјске недоследности могли бисмо да наведемо Балкански пакт, везан за Титово време, али тај савез је по много чему био специфичан, готово непознат и скривен од домаће јавности – у разговору за „Одбрану” каже Владислав Јовановић, својевремено амбасадор СФРЈ у Турској, министар иностраних послова у Влади СР Југославије у два мандата, наш стални представник при Уједињеним нацијама, човек којег одређују изузетан интелект, господствено држање, сталоженост, али и својеврстан унутрашњи немир који буди занесеност поезијом. Разговарамо о искуствима дугогодишњег бављења дипломатијом, њиховој примени у анализи савремене ситуације у свету, али и о поезији.

ГОСПОДИНЕ ЈОВАНОВИЋУ, КАДА СМО ДОГОВАРАЛИ ОВАЈ ИНТЕРВЈУ, У ПРВОЈ РЕЧЕНИЦИ СТЕ ЕВОЦИРАЛИ УСПОМЕНЕ НА ВАШЕ ВОЈНИЧКЕ ДАНЕ И У ВАШИМ РЕЧИМА ОСЕТИО САМ НЕСКРИВЕНУ ЉУБАВ И ПОШТОВАЊЕ ПРЕМА ВОЈСЦИ. МОЖЕТЕ ЛИ СЕ ПРЕ РАЗГОВОРА НА ТЕМУ ДИПЛОМАТИЈЕ ПОДСЕТИТИ ДАНА КОЈЕ СТЕ ПРОВЕЛИ У УНИФОРМИ ТАДАШЊЕ ЈНА И ПРЕНЕТИ НАМ НАЈУПЕЧАТЉИВИЈА СЕЋАЊА?

– Тешко је издвојити конкретна сећања, с обзиром на то колико је година прошло.

Био сам примеран војник, чак сам тужио Војни одсек што нису удовољили мом захтеву и нису ме одмах након завршеног факултета послали у војску. Војни рок сам провео у Нишу, у тенковској јединици. Остала су сећања на другове из војске, а нешто касније сам разумео и колико је тих годину дана позитивно утицало на развој моје личности. Зато ме посебно радује ревалоризација угледа војске и размишљање о поновном враћању редовног служења војног рока, што је од много већег значаја за појединца од самог оспособљавања за одбрану земље.

ДИПЛОМАТИЈА ЈЕ ОБЕЛЕЖИЛА ВАШ ЖИВОТ. МЕЂУТИМ, ВАШ УПАЗАК У СВЕТ СПОЉНЕ ПОЛИТИКЕ БИО ЈЕ ПРИЛИЧНО НЕУОБИЧАЈЕН, ПОСЕБНО ЗА ВРЕМЕ ПОСПЕРАТНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ. КАДА БИ НЕКО КО НЕ ЗНА ВАШ ЖИВОТОПИС ПРЕТПОСТАВЉАО КАКВИ СУ БИЛИ ВАШИ ПОЧЕЦИ И КАКО СТЕ СЕ ЗАПОСЛИЛИ У ТАДАШЊЕМ ССИП-У, СВАКАКО НЕ БИ ПОМИСЛИО ДА СЕ ТО ДЕСИЛО НА КОНКУРСУ ЗА КОЈИ СТЕ СПУЧАЈНО САЗНАЛИ, НА КОМЕ СТЕ ПРИМЉЕНИ, А ДА ПРИТОМ НИСТЕ БИЛИ ЧЛАН КОМУНИСТИЧКЕ ПАРТИЈЕ. ДА ЛИ ЈЕ ТАДА МЛАДИ СВРШЕНИ СТУДЕНТ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА МОГАО, ПА И У ДОМЕНУ МАШТЕ, ДА ПРЕТПОСТАВИ ДА ЋЕ МУ ТО ПОТПУНО ОПРЕДЕЛИТИ КАРИЈЕРНИ И ЖИВОТНИ ПУТ?

– Од ране младости гајио сам склоност ка проучавању политичких доктрина и међународних односа. Ипак, након завршетка факултета покушавао сам да се запослим у суду или да наставим академску каријеру, али је чињеница да у том тренутку нисам био члан Комунистичке партије представљала непремостиву препреку у остваривању тих планова. Случајно, током покушаја да започнем судску каријеру, срео сам колегиницу са факултета која је знала да имам проблема око запослења и предложила ми да

пробам да се јавим на конкурс у тадашњем Савезном секретаријату за иностране послове. Тамо се, ако могу тако да кажем, шеф кадровске службе смиловао и узео у разматрање моју пријаву, иако је конкурс био затворен. Чињеница да нисам био члан партије некако је превазиђена високом просечном оценом и подацима да сам био део партизанског покрета, да ми је отац био затвореник Гестапоа, а брат једно време припадник партизанског Космајског одреда. Тако је започела моја каријера у дипломатској служби. Додуше, због неприпадања партији прве три-четири године провео сам на споредним техничким пословима.

ТОКОМ ВАШЕГ ПРВОГ СПЛУЖБОВАЊА У ИНОСТРАНСТВУ, У БРИСЕЛУ, БИЛИ СТЕ ЗАДУЖЕНИ ЗА ИНФОРМИСАЊЕ И ШТАМПУ. НАШАО САМ ЈЕДНО ВАШЕ КАЗИВАЊЕ ГДЕ НАВОДИТЕ ДА ВАМ ЈЕ ЧИЊЕНИЦА ДА НИСТЕ БИЛИ ЧЛАН ПАРТИЈЕ ДАВАЛА САМО ФОРМАЛНИ СТАТУС, АЛИ ДА НИСТЕ БИЛИ УКЉУЧЕНИ У КЛАСИЧНУ ДИПЛОМАТСКУ ПРАКСУ.

– Тачно је да нисам припадао дипломатском делу амбасаде, али сам ипак пре првог одласка на службу у иностранство, који се десио касније него што је то било уобичајено за нове кадрове, постао члан партије, додуше на позив, не својом иницијативом. С друге стране, морам да нагласим да сам у идеолошком смислу увек био левичар и то сам и данас. Када је реч о бављењу информисањем и штампом, до тога је дошло помало и спонтано, након експлозије бомбе коју је тадашња четничка емиграција поставила испред амбасаде. Како нико из амбасаде није хтео да се тим поводом обрати медијима – осећали су нелагоду, готово страх од јавног наступа – истурили су мене пред објективе камера. Поред тог изненадног посла, ситуација са подметнутом бомбом суочила ме је, као младог човека пуног идеала, са првим благим разочарањима и разбијањима одређених илузија када сам уочио да су највећи страх и панику приликом експлозије показали они који су у својим биографијама посебно наглашавали херојства током рата.

С ДРУГЕ СТРАНЕ, ПОРЕД ПОЛИТИЧКЕ ЕМИГРАЦИЈЕ И ИНФОРМИСАЊА, БАВЕЋИ СЕ И ПОСЛОВИМА ИЗ ОБЛАСТИ КУЛТУРЕ ДОБИЛИ СТЕ ПРИЛИКУ ЗА КОНТАКТЕ ИЗ СВЕТА УМЕТНОСТИ, КОЈИ СУ У ВАМА РАСПЛАМСАВАЛИ ОДРАНИЈЕ ПОСТОЈЕЋУ СТРАСТ ЗА ПОЕЗИЈОМ И КЊИЖЕВНОШЋУ. МАЛО ЈЕ ПОЗНАТО ДА СТЕ ОБЈАВИЛИ ЗБИРКЕ ПОЕЗИЈЕ, КАО И РОМАНЕ, КОЈЕ СТЕ ПОСВЕТИЛИ РАНО УМРЛОЈ СЕСТРИ И ОЦУ. КОЛИКО ЈЕ ТА УМЕТНИЧКА СТРАНА ВАШЕ ЛИЧНОСТИ БИЛА У САГЛАСЈУ ИЛИ У СТАЛНОМ СУКОБУ СА ЧЕСТО ФОРМАЛНОМ И БИРОКРАТСКОМ ПРИРОДОМ ДИПЛОМАТСКОГ ПОСПА?

– То су била два потпуно одвојена света. Када је један престајао, други је настајао. Поред страсти коју сам гајио према књижевности и уметности, увек сам читао и литературу из области политичке теорије и међународних односа. Поезију и књижевну реч строго сам држао као део своје интимае, нико то тада није знао, та дела објавио сам тек у последњој деценији прошлог века. Да се вратим на Ваше питање, можете се дипломатским послом бавити и само у том

формалном и бирократском смислу, али тада се ваша улога своди само на „експедитирање” ствари. Ипак, за потпуно и свеобухватно бављење тим послом потребно ја да имате јако развијену интроспекцију, богат унутрашњи свет, пре свега у смислу неопходности дубљег аналитичког размишљања које захтева успостављање кохезије између различитих елемената. Бављење пословима културе омогућило ми је познанства са ондашњим младим интелектуалцима и уметницима, посете изложбама, концертима, песничким вечерима где сам значајно проширивао своја сазнања и спознају света, чега бих у амбасади која је радила у то „Ранковићево време” и у којој је владао готово полицијско-војнички дух, свакако био лишен.

ВАША КАРИЈЕРА ЈЕ БИЛА НЕУОБИЧАЈЕНА И ПО ДИНАМИЦИ. У ОДНОСУ НА УСТАЉЕНУ ПРАКСУ У ТАДАШЊЕМ САВЕЗНОМ СЕКРЕТАРИЈАТУ ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА, ВИ СТЕ У ОДНОСУ НА КОЛЕГЕ ИЗ ВАШЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ ПРИЛИЧНО КАСНО, ПОСЛЕ СКОРО ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ ИСКУСТВА, ПОСТАЛИ АМБАСАДОР. КАДА ДАНАС САГЛЕДАВАТЕ СОПСТВЕНИ РАЗВОЈНИ ПУТ КАО ДИПЛОМАТЕ, ДА ЛИ НА ТУ ЧИЊЕНИЦУ ГЛЕДАТЕ КАО НА ХЕНДИКЕП ИЛИ КАО НА ОКОЛНОСТ КОЈА ВАМ ЈЕ ДОНЕЛА ИСКУСТВО, ИЗНИЈАНСИРАНО ДО НИВОА ПОТРЕБНОГ ЗА НАЈОСЕТЉИВИЈЕ ВИДОВЕ ДИПЛОМАТСКОГ РАДА?

– Истина је да је моја каријера имала такав развој, све је долазило касније од уобичајене динамике. Знате, сазревање једне личности је поступан процес, на који може да утиче огроман број фактора. Самоконтрола и јасна одређеност у смислу вашег циља јесу предуслови да тај процес несметано тече. У оба аспекта моје личности, које смо напоменули, имао сам врло јасно и конкретно опредељење – да максимално изградим сопствене могућности. Жеља за бављењем књижевношћу била је мој начин да испуним дуг који сам осећао према прерано изгубљеној сестри, а у каријери сам настојао да ми приоритет буде стално надограђивање и упијање знања, за разлику од већине мојих колега који су били фокусирани на напредовање и премештаје у иностранство. Сећам се да сам више од шест година био начелник Управе за Западну Европу, колико нико није био пре, а чини ми се и након тога. Због тог дисбаланса између формалног звања и нивоа реално стеченог знања дешавало се да будем ангажован на пословима који су по протоколарном рангу били изнад моје тадашње позиције. Као пример таквих ситуација издвојио бих сарадњу у домену међународних послова са тадашњим начелником Генералштаба адмиралом Бранком Мамулом и чувеним градоначелником Београда Богданом Богдановићем.

Војска је темељни конститутивни елемент постојања државе и из те перспективе потпуно је јасно колики је њен значај за наш спољнополитички капацитет. Процес модернизације, јачања војске у свим сегментима, враћање и снага њеног угледа свакако значајно доприносе јачању наше спољне политике.

ПРОШЛИ СТЕ СВЕ СТЕПЕНИЦЕ У НИВОИМА БИПАТЕРАЛНЕ И МУЛТИПАТЕРАЛНЕ ДИПЛОМАТИЈЕ. ЧЕСТА СУ РАЗМИМОИПЛАЖЕЊА ДВЕ ШКОЛЕ МИШЉЕЊА О ПРЕИМУЋСТВУ ЈЕДНОГ У ОДНОСУ НА ДРУГИ ВИД ДИПЛОМАТског РАДА. СВЕДОЧИЛИ СТЕ И БИЛИ НЕПОСРЕДНИ АКТЕР МЕЂУНАРОДНИХ ОДНОСА У БИПОЛАРНОМ СВЕТУ, ТОКОМ ДОМИНАЦИЈЕ ЈЕДНЕ ВЕЛИКЕ СИЛЕ, А ДАНАС СВЕДОЧИМО О МУЛТИПОЛАРНОМ ГЛОБАЛНОМ ПОРЕТКУ. КАДА ДАНАС ПОСМАТРАТЕ РЕАЛНОСТ МЕЂУНАРОДНЕ ПОЛИТИКЕ И ОДНОС СНАГА У СВЕТУ, КОЛИКО, ПО ВАШЕМ СУДУ, ТА РЕАЛНОСТ ГЛОБАЛНИХ ОДНОСА ОДРЕЂУЈЕ ЗНАЧАЈ МУЛТИПАТЕРАЛЕ У ОДНОСУ НА БИПАТЕРАЛУ И ОБРНУТО?

– Пре свега важно је сагледати да ли је глобални распоред снага такав да чини један опипљиви свет, или је то процес у својој динамици кретања. Оба облика дипломатије имају своје предности и мане и неопходно је коришћење свих потенцијала које пружају. Када је свет стабилан у смислу чврстог распореда снага, то омогућава стабилније позиционирање, какво је радио Тито у хладноратовско време, користећи обе стране а градећи сопствену независност. Док се након хладног рата свет мењао ка доминацији једне силе и ушао у фазу неизвесности, то је значајно променило и карактер међународних организација. Данашњи тренутак је посебно изазован услед јачања Истока, што доводи до динамичног преформулисања снага и прерасподеле глобалне моћи.

МОЖЕТЕ ЛИ СЕ ОСВРНУТИ НА ДАНАШЊИ ЗНАЧАЈ МЕЂУНАРОДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА, САВЕЗА, ИНИЦИЈАТИВА ПОПУТ УН, ОЕБС, БРИКС, ЕУ?

– Узећу за пример ОЕБС, који се након пропасти совјетског блока претворио у једну љуштуру свог изворног облика и постао обичан инструмент интереса САД. Сличан процес дешавао се и када су УН у питању, чија је маргинализација довела до ситуације да су данас, преко својих агенција и институција, само сервис за обнављање урушених и разорених држава. Ипак велике силе знају по потреби да искористе УН као покриће за неке своје акције и потезе, попут својевременог инсталирања мисије КФОР, иако је агресија на нас извршена без икакве одлуке Савета безбедности УН. Губитак значаја принципјелних основа из повеље УН отворио је простор иницијативама попут БРИКС-а да користе један такав вредносни основ за своје уређење и добијање интегритета и значаја у глобалној равни. Када је реч о данашњем тренутку, ЕУ као најозбиљнији међународни

облик организовања још увек тражи себе, карактеришу је стална и јака унутрашња динамика, превирања, а све време у суштини тражи начин за оптимално позиционирање према САД.

Посебност актуелног тренутка је до сада непозната ситуација да ка једном центру моћи на истоку – Кини, која се издваја као истинска велика сила, са Русијом и Индијом као додацима на њену моћ, отворено гравитира око 40 држава и чека у реду да приђе новој конфигурацији међународних односа, са чим се западне силе до сада нису суочавале и још увек траже модалитет за реаговање на ту нову реалност.

ЈЕДАН АСПЕКТ ДИПЛОМАТИЈЕ, СВАКАКО ИНТРИГАНТАН ЗА ШИРУ ЈАВНОСТ, ЈЕСТЕ ОБАВЕШТАЈНИ РАД. МЛАЂЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ ЧИТАЛАЦА СЕ МОЖДА И НЕ СЕЋАЈУ ОБАВЕШТАЈНОГ ДИПЛОМАТског СЕРВИСА, ВЕЗАНОГ ПРЕ СВЕГА ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКУ ДИПЛОМАТИЈУ, ПОД НАЗИВОМ СЛУЖБА ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ И ДОКУМЕНТАЦИЈУ, ПОЗНАТИЈЕГ ПО СКРАЋЕНИЦИ СИД. ОВА СЛУЖБА ЈЕ УКИНУТА 2007. ГОДИНЕ, КАДА ЈЕ ТРАНСФОРМИСАНА У ОДЕЉЕЊЕ ПОД ДРУГИМ ИМЕНОМ И СА ДРУГАЧИЈОМ ПРИРОДОМ РАДА. И КАО МЛАД ДИПЛОМАТА, ПА АМБАСАДОР, НАПОСПЕТКУ МИНИСТАР И ШЕФ МИСИЈЕ У УН, СВАКАКО СТЕ БИЛИ ДОБРО УПОЗНАТИ СА ДЕЛОМ ДИПЛОМАТског ПОСЛА КОЈИ СЕ ОДВИЈАО ПРЕКО СИД-А. МОЖЕТЕ ЛИ НАМ ПРЕНЕТИ ВАША ИСКУСТВА И ПЕРЦЕПЦИЈУ ЊЕГОВОГ ЗНАЧАЈА ЗА НЕКАДАШЊУ ЈУГОСЛОВЕНСКУ ДИПЛОМАТИЈУ.

– Никада нисам био члан СИД-а, али сам, наравно, посебно на вишим функцијама сарађивао са њима у интересу државе, пре свега у циљу прецизнијег и дубљег информисања за јасније формулисање позиционирања у међународној политици. У фази док су се бавили политичком емиграцијом, било је ту неких аспеката рада који су водили ка једној елитистичкој психологији, осећају посебности, где је та група уживала у тој тајновитости и одређеним привилегијама. У каснијој фази били су отворенији за сарадњу са остатком дипломатског особља и кадровска структура је била млађа, са другачијим менталитетом и начином рада. На страну одређене посебности тог типа, све државе на свету имају такву службу у оквиру свог дипломатског сервиса, дакле за дубљи рад на плану спољнополитичког деловања земље. Нестанак те службе свакако је оставио одређену празнину, коју би било потребно на неки начин погунити. Ја сам

Посебност актуелног тренутка је до сада непозната ситуација да ка једном центру моћи на истоку – Кини, која се издваја као истинска велика сила, са Русијом и Индијом као додацима на њену моћ, отворено гравитира око 40 држава и чека у реду да приђе новој конфигурацији међународних односа, што је ситуација са којом се западне силе нису до сада суочавале и још увек траже модалитет за реаговање на ту нову реалност

својевремено радио у Одељењу за планирање и анализу, које је првобитно било део СИД-а, а после издвојено, које је радило врло корисне послове и где сам се као дипломата додатно изграђивао, али одељења тог типа не могу бити замена за обавештајну службу.

СВЕТ СЕ УБРЗАНО МЕЊА. НАЧИН И БРЗИНА КОМУНИКАЦИЈЕ У ОВО ДИГИТАЛНО ДОБА, КАДА ЈЕ СВЕТ ЗАИСТА ПОСТАО ГЛОБАЛНО СЕЛО, СВАКАКО НЕМИНОВНО УТИЧУ И НА ДИПЛОМАТСКУ КОРЕСПОНДЕНЦИЈУ. ДАНАС ДОНОСИОЦИ ОДЛУКА НЕРЕТКО КОМУНИЦИРАЈУ ДИРЕКТНО, ДОК СЕ ФОРМАЛНА КОМУНИКАЦИЈА ОБАВЉА ПУТЕМ ДИПЛОМАТСКО-КОНЗУЛАРНИХ ПРЕДСТАВНИШТАВА. ИАКО ЈЕ ТЕШКО ГЕНЕРАЛНО ГОВОРИТИ О ЗНАЧАЈУ И СНАЗИ АМБАСАДОРСКЕ ФУНКЦИЈЕ, ПОШТО МНОГО ФАКТОРА УТИЧЕ НА ЊЕН КАПАЦИТЕТ У КОНТЕКСТУ СНАГЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ ДРЖАВА. СПАЖЕТЕ ЛИ СЕ СА СВЕ ЧЕШЋИМ СТАВОМ ДА ЈЕ ЗВАЊЕ ШЕФА ДКП ИЛИ МЕЂУНАРОДНЕ МИСИЈЕ ИЗГУБИЛО ЗНАЧАЈ У ПОРЕЂЕЊУ СА ПЕРИОДОМ ПОЧЕТКА И ТОКОМ ПРОШЛОГ ВЕКА?

– Ако узмемо у обзир буран технолошки развој, таква једна констатација на неки начин може да се узме као релевантна. Међутим, у овој прашуми информација, дезинформација, подвала, сугерисаних информација потребно је да неко ипак то на прави начин измери и одреди праву линију догађања и деловања. У свакој земљи се дешавају бројни процеси у до-

мену унутрашње и спољне политике и та збрка често може да наведе на погрешне закључке. Кључни задатак амбасадора је јасна процена намера одређене земље према нама, било тактичке или стратешке природе.

ТОКОМ ЧИТАВЕ КАРИЈЕРЕ САРАЂИВАЛИ СТЕ ЗА ИЗАСЛАНИЦИМА ОДБРАНЕ И ДОБРО СТЕ УПОЗНАТИ СА ВОЈНОМ ДИПЛОМАТИЈОМ. КАКО САГЛЕДАВАТЕ ЗНАЧАЈ ТОГ ДЕЛА ДИПЛОМАТСКОГ РАДА ЈЕДНЕ ЗЕМЉЕ И КАКВА ЈЕ БИЛА ВАША САРАДЊА КАО АМБАСАДОРА СА НАШИМ ИЗАСЛАНИЦИМА ОДБРАНЕ СА КОЈИМА СТЕ СЛУЖБОВАЛИ У АНКАРИ И ЊУЈОРКУ?

– Током моје каријере увек сам имао добре и развијене односе са изасланицима одбране и посебно сам ценио значај њиховог рада, како у историјској перспективи, тако и у смислу интереса земље. Наравно, свако од њих имао је своје посебности, различите квалитете, али ако бих некога издвајао, напоменуо бих сарадњу са Станетом Броветом.

ДОБРО ЈЕ ПОЗНАТА ЧИЊЕНИЦА ДА ВОЈСКА ЗНАЧАЈНО ДЕТЕРМИНИШЕ И ОДРЕЂУЈЕ СПОЉНОПОЛИТИЧКИ КАПАЦИТЕТ ЈЕДНЕ ЗЕМЉЕ. У ТОМ СМISЛУ КАКО САГЛЕДАВАТЕ ПРОЦЕС СТАЛНОГ ЈАЧАЊА И МОДЕРНИЗАЦИЈЕ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ? ЧИНИ СЕ ДА ШИРА ЈАВНОСТ НИЈЕ ДОВОЉНО СВЕСНА ЗНАЧАЈА ТОГ ПРОЦЕСА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ И ДЕЛОТВОРНОСТ НАШЕ СПОЉНЕ ПОЛИТИКЕ.

Сликовито говорећи, узимајући у обзир нашу изложеност свим могућим ветровима и преформулисање светских односа, треба да имамо насмејано лице према свима и спремне мишиће за одбрану ако је потребно

– Војска је темељни конститутивни елемент постојања државе и из те перспективе потпуно је јасно колики је и њен значај за наш спољнополитички капацитет. Процес модернизације, јачања војске у свим сегментима, враћање и снага њеног угледа свакако значајно доприносе јачању наше спољне политике. У том контексту посматрам и важност контрибуције наше земље глобалној безбедности кроз учешће у мировним мисијама, што је од огромног значаја за позитивни имиџ земље. Такође, то јача и њену позицију у оквиру УН, јер се сензитивније и јасније одређују према захтевима земље која значајно контрибуира њеним мисијама.

СПОЉНА ПОЛИТИКА НАШЕ ЗЕМЉЕ ДОБРИМ ДЕЛОМ ЈЕ ОДРЕЂЕНА И ПРОКПАМОВАНОМ ВОЈНОМ НЕУТРАЛНОШЋУ, У СМISЛУ НЕПРИСТУПАЊА НИЈЕДНОМ ВОЈНОМ САВЕЗУ ИЛИ ПОСТОЈЕЋОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ ЗА КОЛЕКТИВНУ ОДБРАНУ. ЗНАЧАЈ И ОДРЖИВОСТ ОВАКВЕ ПОЗИЦИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЈЕ ЧЕСТА ТЕМА У СВИМ СФЕРАМА ДРУШТВЕНОГ ЖИВОТА. УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР ВАШЕ ДИПЛОМАТСКО ИСКУСТВО, А НАРОЧИТО КАО НЕПОСРЕДНОГ УЧЕСНИКА ПЕРИОДА КОЈИ ЈЕ ПРЕТХОДИО НАТО АГРЕСИЈИ НА СРЈ, КАКО ГЛЕДАТЕ НА ОВАКВО ПОЗИЦИОНИРАЊЕ НАШЕ ЗЕМЉЕ?

– Када је реч о војној неутралности наше земље, за мене је кључан њен историјски контекст, који је добрим делом изградио идентитет наше државности након ослобађања од Османлија. Наиме, Србија никада у миру није била члан ниједног војног савеза, само смо у рату знали да привремено склапамо савезништва. Као пример одређене историјске недоследности могли бисмо да наведемо Балкански пакт, везан за Титово време, али тај савез је по много чему био специфичан и готово непознат и скривен од домаће јавности. У сваком случају, војна неутралност је наша историјска константа и капитал кога не бисмо смели да се лишавимо. Он нам омогућава простор да још интензивније користимо постојеће и важеће аргументе из домена међународног права, попут Резолуције СБ УН 1244 и закључака Бадинтерове комисије, у контексту одупирања притисцима за признање независности наше јужне покрајине Косово и Метохија. Рекао бих да је војна неутралност наша традиција и наша потреба.

У ДЕЛУ „ДИПЛОМАТИЈА И ШАХ“ ВАША ОСНОВНА ПРЕМИСА О ИДЕНТИТЕТУ НАШЕ СПОЉНЕ ПОЛИТИКЕ ЈЕ ДА СЕ ОНА МОРА СПРОВОДИТИ ТАКО ДА НИЈЕ „НИ КОНФРОНТАЦИЈА, НИ КАПИТУЛАЦИЈА“. АКТУЕЛНИ ТРЕНУТАК ЈЕ ВИШЕ НЕГО ИЗАЗОВАН ЗА КРЕИРАЊЕ СПОЉНЕ ПОЛИТИКЕ. ДА ЛИ НАШУ СПОЉНУ ПОЛИТИКУ, КОЈА СЕ ПРЕ СВЕГА ОГЛЕДА У ЗАШТИТИ ВИТАЛНИХ НАЦИОНАЛНИХ ИНТЕРЕСА, ПОСЕБНО КАДА ЈЕ РЕЧ О СИТУАЦИЈИ НА ТЕРИТОРИЈИ НАШЕ ПОКРАЈИНЕ КОСОВО И МЕТОХИЈА, САГЛЕДАВАТЕ У ТРАЈЕКТОРИЈИ КОЈУ СТЕ ИЗНЕЛИ У ТОМ СВОМ ДЕЛУ?

– Таква формулација је својеврсна корекција политике од последње деценије прошлог века када смо дозвољавали конфронтацију, иако је нисмо хтели. Сагласан сам да се актуелна спољна политика Србије води у овом оквиру које сте навели у питању, што је јако добро и надам се да ће се наставити у том правцу. Сликовито говорећи, узимајући у обзир нашу изложеност свим могућим ветровима и преформулисање светских односа, треба да имамо насмејано лице према свима и спремне мишиће за одбрану ако је потребно. Требало би да наставимо позивање на суверенитет и да још наглашеније то објашњавамо свету, притом не мислим на наше противнике који ће без сумње наставити правац досадашње политике према нама. Сматрам да је у овом целом контексту од великог значаја вођење спољне политике у свим правцима, посебно развијање односа са свим водећим светским силама.

ПОСТАВИЋУ ПИТАЊЕ ОНОМ ВЛАДИСЛАВУ ЈОВАНОВИЋУ КОЈИ ЈЕ ЈОШ КАО МЛАДИЋ РАЗВИО СКЛОНОСТ КА УМЕТНОСТИ, УНУТРАШЊИМ ИНТРОСПЕКЦИЈАМА И МИСТИЦИ. КАО ШТО СМО СВЕДОЧИЛИ ОВИМ РАЗГОВОРОМ, ВАША СТРАСТ ЗА ДИПЛОМАТИЈОМ НИЈЕ ИШЧЕЗЛА. ПРОЧИТАО САМ ДА СТЕ СЕ ПЕСМОМ „ПОСТ СКРИПТУМ“, КОЈУ СТЕ ОБЈАВИЛИ ПРЕ ПАР ГОДИНА, ОПРОСТИЛИ ОД ПОЕЗИЈЕ. ДА ЛИ ЈЕ ТАЈ ЖАР ЗА ПИСАЊЕМ ЗАИСТА НЕСТАО?

– Морам да Вас исправим, иако сам то тада рекао, нисам се опростио од поезије. Недавно сам објавио песму „Ватра времена“, а признаћу Вам да ми се песма коју сте навели у питању није суштински допала. Жар за писањем и даље тиња, тачније то је константа, баш као и потреба да и даље читам књиге везане за политику и дипломатију. ▀